WASHINGTON D C

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI — Ч. 148. TWO SECTIONS (SECTION 1) JERSEY CITY and NEW YORK, СУБОТА, 11-го ЛИПНЯ (JULY) 1953. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 148. VOL. LXI.

БЕРІЯ УСУНЕНИЙ З УСІХ ПОСТІВ І ПЕРЕДАНИЙ ПІД СУД ЯК „ВОРОГ НАРОДУ" ТА „ЧУЖИЙ АГЕНТ"

С. Н. КРУГЛОВ НАЗНАЧЕНИЙ НА ЙОГО МІСЦЕ ЯК ШЕФ МВД; ФОРМАЛЬНА БОРОТЬБА ЗА ВЛАДУ В КРЕМЛІ ПОЧАЛАСЯ

АЙЗЕНГАВЕР ПРОТИ АТАКІВ НА ДУХОВЕНСТВО

ЗВІЛЬНЕНО ДИРЕКТОРА МЕТЬЮСА

Вашингтон. — Президент Айзенгавер негайно відповів на телеграму трьох священиків, в якій вони протестували проти директора канцелярії сенатської провірочної підкомісії Дж. Б. Метьюса. Ці три священики — це голови Комісії Релігійних Організацій при Крайовій Конференції Християн і Жидів: монсіньйор Джан А. Врайен з університету Нотр Дам, рабін Моріс Г. Айзендрат — президент Союзу Американсько - гебрейських Конгрегацій і отець д-р Джан Сотерленд Бонел — пастор Презбітеріянської церкви в Ню Йорку. Вони назвали твердження Метьюса „несправедливим і жалюгідним". През. Айзенгавер відповів депешею на їхню телеграму, в якій заявив, що він погоджується з їхніми думками, бо така атака на протестантських священиків, — які мали б творити найбільшу групу між прихильниками комуністів у ЗДА, як це твердив Метьюс у своїй статті в місячнику „Американський Меркурій", — нарушує „засади волі й пристойности". Атака директора Метьюса на всіх протестантських священиків приносить шкоду всій нації, — відповів през. Айзенгавер. Одночасно сенатор МекКарті прийняв резиґнацію директора Метьюса, чого він не хотів зробити попереднього дня, хоч цього домагалася більшість його підкомісії. Метьюс писав, що коло 7,000 протестантських священиків — це комуністи, які працюють для кремлівської змови. Після появи статті Метьюса підкомісія сенатора МекКарті мала б провіряти льояльність протестантських священиків, але більшість її відмовляється це робити. Метьюс зізнав, що він був давніше комуністичним попутником і знає таїни комуністичної партії. Він працював як урядовець комісії для протиамериканських дій в Палаті Репрезентантів від 1938-1945 року й переглядав картотеки коло 1,000,000 комуністів, їхніх попутників, симпатиків, або комуністами обдурених людей.

Президент нараджуватиметься над допомогою місцевостям знищеним посухою

Вашингтон. — З Білого Дому сповіщено, що президент летить до Амарілльо в Тексасі, де він має зустрінутися з губернаторами місцевостей, які потерпіли від затяжкових посух. Президент обговорить положення на місцях і вишукає шляхи можливої допомоги при поборюванні стихійних нещасть. Разом з президентом, побуватуть в Тексасі секретар хліборобства Е. Т. Бенсон та федеральний адміністратор цивільної оборони, В. Петерсон. Розмови торкатимуться стейтів, які найбільше потерпіли від посухи: Тексас, Оклагома, Арізони, Колорадо, Канзас, Ню Мехіко, Оклагоми і Тексасу.

Палата Репрезентантів голосує над законом про продовження податків від надмірних прибутків

Вашингтон. — Республіканські провідники Палати Репрезентантів поробили всі подрібні приготування, щоб Палата могла 10 червня голосувати над законом про продовження до кінця 1953 року податку від надмірних прибутків. Обмежено час дискусії до чотирьох годин та зроблено заходи, щоб цей закон прийняти без змін, хоч деякі конгресмени намагаються хоч в деякому змінити цей високий податок, що виносить аж 82% від тих прибутків корпорацій, що перевищують прибутки за попередній рік. Меншість комісії способів і метод з конгресменом Денисом А. Рідом на чолі склала заяву, що більшість цієї Комісії „сліпо йде за наказом, який виходить від уряду". Ця меншість твердить, що продовжують податок у незмінній формі, який під час переслухувань у цій справі, всі були визнали за „несправедливий".

ДОЛЛЕС ДОБАЧАЄ НЕБЕЗПЕКУ В ДАЛЬШОМУ ЗНИЖУВАННІ ЗАКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ

Вашингтон. — Державний секретар, Джан Ф. Доллес остеріг сенатську комісію видатків перед зниженням запропонованої президентом Айзенгавером закордонної допомоги 5,222,000,000 долярів, попередивши, що зниження допомоги може звечити дотеперішні зусилля з творенні спільної оборони вільного світу. Дж. Доллес заявив про це перед самим від'їздом на літовище, де він мав привітати державних мужів Британії і Франції, які прибули на нараду до Вашингтону. В останній момент йому задавано низку запитів і висловлювано різні думки щодо можливости зниження закордонної допомоги, на що державний секретар давав виразні відповіді, підкреслюючи новий погляд уряду про необхідність затримати, й так вже знижену, суму на закордонну допомогу. Предложення про приділ згаданої суми для закордону було внесене до цілості видатків директором взаємної безпеки, Гаролдом Е. Стассеном. Це значно знижений проєкт в порівнянні з попереднім, а особливо в порівнянні з побажанням уступаючого уряду Трумана, який вимагав на цю ціль 7,600,000,000 долярів. Під час розглядів проєкту уряду, в комісіях в обох палатах виявлено розходження в поглядах, бо Палата Репрезентантів вимагала дуже значної знижки, на 320,000,000 дол. менше, ніж Сенат. З огляду на такі настрої, державний секретар виразно підкреслив небажане враження, яке викличе в вільних країнах зменшення видатків для їхнього скріплення. Народи побачать, що вони лишаються на призволяще й деякі з них можуть стати здобиччю совєтського комунізму. На запит про доцільність для Америки постійно допомагати іншим країнам, Доллес заявив, що йому в даному випадку не йде лише про вигоду інших країн, а він думає насамперед про інтереси Америки. З запроєктованих на чужинну допомогу грошей, ані один долар не йде намарне з погляду інтересів Америки. Навпаки, видатки для закордону допомагають навіть платників податків в Америці, бо вони знижують кошти, які доведеся б вкладати в оборону країни.

БРИТАНСЬКИЙ ДЕЛЕГАТ НА КОНФЕРЕНЦІЮ МІНІСТРІВ У ВАШИНГТОНІ

Маркіз Сейлисбері (зліва), британський діючий секретар закордонних справ, прибув до З'єдинених Держав, щоб взяти участь в конференції міністрів закордонних справ трьох великодержав у Вашингтоні. На нюйоркському аеродромі привітав його сер Гледвин Джеб, голова британської делегації в Об'єднаних Націях. Негайно після того маркіз Сейлисбері виїхав до Вашингтону.

У ВАШИНГТОНІ ПОЧАЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ

Вашингтон. — В п'ятницю, 10-го липня, тут почалася конференція міністрів закордонних справ З'єдинених Держав Америки, Британії й Франції, що попереджує заповіджену й опісля відложену зустріч голів урядів цих країн. Конференція міністрів, в якій беруть участь державний секретар Джан Фостер Доллес, британський діючий заступник секретаря закордонних справ маркіз Сейлисбері та французький міністер закордонних справ Жорж Бідо має неформальний характер та є радше „виміною думок" і поглядів у важливих міжнародних справах, зокрема відносно перемир'я в Кореї, европейської оборонної спільноти, війни в Індо-Китаї, положення на Близькому Сході та відносно теперішньої совєтської „мирової офензиви" й евентуальної зустрічі західних державних мужів з совєтським прем'єром Маленковим. Офіційно наради мали початись щойно в п'ятницю пополудні, але деякі розбіжності думок між урядами трьох західних великодержав виявилось вже під час приїзду та привітань міністрів і їх делегацій у Вашингтоні, як британський представник недвозначно заявив, що він обстоюватиме пропозицію прем'єра Черчила відносно зустрічі з Маленковим, до чого у Вашингтоні завжди ставились з великими застереженнями. Французький представник заторкнув при приїзді до Вашингтону найважливішу справу для його країни, а саме, збільшену американську допомогу для війни проти комуністів в Індо - Китаї. З міністрами приїхали теж численні їхні дорадники в політичних, військових і господарчих справах.

През. Айзенгавер іменував двох асистентів секретаря праці

Вашингтон. — Президент Айзенгавер іменував двох асистентів секретаря праці Мартина П. Деркіна. Ці нові асистенти секретаря праці це: Спенсер Міллер, молод., з Джерзі Сити, який буде завідувати міжнародними робітничими справами, і Г. С. Гобарт із Тексасу. Сенатська комісія праці і добробуту погодилася на ці іменування, їх ще має затвердити повний Сенат. Міллер був учителем, президентом села Савт Оранж і комісаром шляхів у Ню Джерзі. Гобарт був палятчем у Шікаґо, а пізніше залізничним інженером. Тепер він є асистентом головного інженера Братства залізничних інженерів у Тексасі.

Білий Дім проти додаткової допомоги для Ірану

Вашингтон. — Білий Дім сповістив про виміну листів між Вашингтоном і Іраном в справі звернення іранського прем'єра Моссадека про додаткову допомогу для його країни. Президент Айзенгавер повідомив іранського прем'єра, що громадська думка З'єдинених Держав настроєна проти приділення додаткової допомоги Іранові, доки не буде полагоджена суперечка цієї країни з Британією про нафту. Одначе президент підкреслив, що технічна й військова поміч Іранові буде продовжуватися в приблизно до теперішніх розмірах.

Неправильності в оборонних фабриках Нюйоркського стейту

Ню Йорк, Н. Й. — В Ню Йорку відбувається переслухування в справі безладдя й неправильностей, які панують у оборонних фабриках, що працюють для Корпусу артилерії. Ці переслухування веде підкомісія оборонних дій в Палаті Репрезентантів під проводом республіканського конгресмена з Огайо Вільяма Е. Гесса. Гесс заявив, що вислід переслухувань, які відбуваються за закритими дверима, виявив, що в оборонній продукції в цьому районі були „неправильності й безладдя", хоч і признав, що „зроблено багато добрих речей".

Текст офіціяльних повідомлень про ліквідацію Берії

Офіціяльне повідомлення про усунення Берії з усіх його постів совєтської диктатури та передачу його під суд, поширене в Лондоні офіціяльним совєтським пресовим агентством ТАСС, в перекладі з англійського звучить:

ПОВІДОМЛЕННЯ ЦК КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

„В останніх днях відбулася пленарна сесія Центрального Комітету Комуністичної партії Совєтського Союзу. Вислухавши й обговоривши звідомлення Президії Центрального Комітету, передане Г. М. Маленковим, відносно злочинних антипартійних і антидержавних діянь Л. П. Берії, скерованих на підривання совєтської держави в інтересі закордонного капіталу та виявлених в попередніх намаганнях поставити міністерство внутрішніх справ СССР понад уряд і Комуністичну партію Совєтського Союзу, пленум Центрального Комітету Комуністичної партії Совєтського Союзу рішило усунути Л. П. Берію з Центрального Комітету Комуністичної партії Совєтського Союзу та виключити його з рядів партії, як ворога комуністичної партії і совєтського народу".

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ СССР

„З уваги на факт, що злочинні діяння Л. П. Берії, скеровані на підривання совєтської держави в інтересі закордонного капіталу, були викриті, Президія Верховної Ради СССР, розглянувши звідомлення Ради Міністрів в цій справі, рішила:

1. Усунути Л. П. Берію з посту заступника голови Ради Міністрів СССР та з посту міністра внутрішніх справ СССР.

2. Передати справу злочинних діянь Л. П. Берії під розгляд Верховного Суду СССР.

Президія Верховної Ради СССР назначила Сергея Нікіфоровича Круглова міністром внутрішніх справ СССР".

Усунення Берії несподіванка для Заходу

Вашингтон. — Усунення Лаврентія Берії з диктаторської спілки трьох осіб — Маленков-Берія-Молотов — в Кремлі, було великою несподіванкою не тільки у Вашингтоні та в столицях інших західних держав, але й західних дипломатів в Москві, хоч таку можливість передбачувано. З Білого Дому досі не виявлено жадних коментарів до цієї події. Інші особи в столиці, поінформовані в совєтських відносинах, теж мовчать, або відмовляються явно висловлювати свої завваги. В усякому разі у Вашингтоні помітна здержливість та обережність відносно оцінки останніх подій в Кремлі. Назагал, у Вашингтоні не спостерігається нахилу оцінювати усунення Берії, як остаточну перемогу Маленкова. Боротьбу між Маленковим і Берією тут оцінюється, як „драчку між злодіями", кінцевий вислід якої важко передбачити. Вважається, що формальна боротьба за диктатуру одної людини в Кремлі прийшла дещо завчасно та з неї справді може вийти один диктатор, але ним не доконче мусить бути Маленков, не зважаючи на його теперішню перемогу над Берією. Один з дипломатів, що бував у Москві, коментуючи повідомлення Кремля про те, що Берія був „агентом закордонного капіталу", жартуючи говорив: „Шкода, що ми не знали, що він був нашим. Ми були б багато заплатили. Ми ж ніколи не мали справді доброго джерела внутрі Кремля".

Зміни в Україні й події в Німеччині між причинами упадку Берії

Негайно після повідомлення про вичищення Берії, в американській пресі та в радіо появилось багато найрізноманітніших коментарів на цю тему. В цих коментарях висловлюється думка, що хоч головною причиною упадку Берії була сподівана й передбачувана після смерти Сталіна боротьба за владу в Кремлі, то між безпосередніми причинами відіграли важливу ролю останні події в Україні та в Німеччині. Берія і Маленков репрезентували в Кремлі два головні політичні напрямки: Маленков, як формальний наступник Сталіна, був за продовжуванням у всіх відношеннях, тої політики, якої партійної лінії у всіх відношеннях, тої коли Берія, сам один з найбільших катів, думав здобути собі популярність в боротьбі з Маленковим деякою лібералізацією совєтської диктатури. Під цим оглядом він вичистив Мельникова з посту секретаря партії в Україні. Мельников, як відомо, був протеґованим Маленкова й Нікіти Хрущова, тепер секретаря ЦК всесоюзної партії. Так само події в Берліні та в Східній Німеччині й в інших сателітських країнах мали заважити на упадку Берії, який, для тієї ж своєї популярности, не застосував в усіх тих випадках давньої комуністичної безпощадности. Упадок Берії може започатковувати не тільки привернення встановленого ним же давнього комуністичного терору, але й започаткувати нову різню, з якої щойно мав би виникнути новий диктатор.

Черчил не думає йти у відставку

Лондон. — Різні міркування на тему недуги сера Винстона Черчила дійшли сьогодні, в два тижні після відходу Черчила на відпочинок, до свого шпилю, коли в провінційних часописах у Ліверпулі й Бірмінгемі появилися сензаційні відомості про замір Черчила зректися свого становища прем'єра Великої Британії. За цими відомостями, Черчил задумує зректися у користь міністра закордонних справ Ентона Ідена, який — зрештою — теж ще не урядує, бо ще не виджував цілком після недавньої операції. Негайно після появи в пресі таких вісток — появилося офіційне заперечення. Винстон Черчил має 78 років.

Бельгієць головою міжнародного робітництва

Стокгольм. — Виконавчий Комітет Міжнародної Конфедерації Вільних Професійних Союзів погодився на кандидатуру нового голови, Омара Бекю, бельгійця, дотеперішнього голови Міжнародної Федерації Транспортних Робітників. Ця кандидатура має бути затверджена останнім пленарним засіданням конгресу Міжнародної Конфедерації, що було призначене на 10-го липня. Бельгієць Бекю прийде на зміну англійцеві Тюзонові. Обидві американські робітничі організації, заступлені на стокгольмському конгресі їх головами, Американська Федерація Праці й Конгрес Індустріяльних Організацій, підтримали кандидатуру Омара Бекю, таксамо, як канадійські й британські члени конгресу.

МАЛЕНКОВ ОСОБИСТО ОБВИНУВАЧУЄ БЕРІЮ ЗА ЗРАДУ

Москва. — „Правда", орган Центрального Комітету Комуністичної партії Совєтського Союзу, проголосила в п'ятницю 10-го липня коротке повідомлення про надзвичайне засідання Центрального Комітету, на якому усунено Лаврентія Берію, першого заступника прем'єра й міністра внутрішніх справ та другого по Маленкові володаря в Кремлі, з усіх його постів і виключено з партії, як „ворога комуністичної партії і совєтського народу". Георгій Маленков особисто видвигнув проти нього обвинувачення за „антипартійну й антидержавну активність", яку він мав вести „в інтересах закордонного капіталу". В повідомленні „Правди", надрукованому теж в усіх інших совєтських газетах, сказано, що на засіданні Центрального Комітету прем'єр Георгій Маленков предложив Комітетові звіт відносно „антидержавної активности" Берії та його „злочинних намагань проти уряду й партії, роблених в інтересі закордонного капіталу" та за посередництвом очолюваного Берією міністерства внутрішніх справ. Рівночасно повідомлено про призначення Сергея Нікіфоровича Круглова міністром внутрішніх справ, отже й секретної поліції — МВД на місце Берії. Круглов займав цей пост перед смертю Сталіна в дні 6-го березня ц. р. Після смерти Сталіна, міністерство внутрішніх справ злучено з міністерством державної безпеки (МГБ) й тоді це поширене міністерство перебрав Берія, що з Маленковим і Молотовим творили диктаторський тріюмвірат. В повідомленні в дальшому сказано, що Берія не тільки був усунений з усіх постів і з партії, але й заарештований, а „справа його злочинної активности" була передана під розгляд Верховного Суду СССР. В повідомленні не сказано точно, коли відбулося засідання Центрального Комітету, кажучи тільки, що воно відбулося „в останніх днях". Згідно з цим повідомленням, пленарна сесія ЦК партії розглянула звідомлення прем'єра Маленкова про „злочинну антипартійну й антидержавну діяльність Л. П. Берії, скеровану на підривання совєтської держави в інтересі закордонного капіталу та виявленої в зрадницьких намаганнях, які мали місце в міністерстві внутрішніх справ СССР проти уряду й комуністичної партії Совєтського Союзу". Пленарна сесія рішила усунути Берію з Центрального Комітету та з рядів партії. Рівночасно проголошено коротке повідомлення Президії Верховної Ради СССР, в якому сказано, що Рада Міністрів розглянула повідомлення про „зрадницьку діяльність" Лаврентія Берії та рішила усунути його з посту першого заступника прем'єра та міністра внутрішніх справ. Рівночасно в „Правді" надруковано редакційну статтю, в якій сказано, що „Берія, новий вовиявлений ворог народу, різними махінаціями вкрався в довір'я та промостив собі шлях на провідний пост. Раніше його злочинна антипартійна й антидержавна діяльність була глибоко замаскована, але в останньому часі він почав виявляти своє справжнє обличчя, обличчя запеклого ворога совєтського народу. Таке посилення злочинної активности Берії можна вияснити посиленням підривної антисовєтської діяльности міжнародних реакційних сил проти нашої держави . . ."

Спокій у Східньому Берліні

Берлін. — 8 липня, в середу, вперше від 17-го червня ц.р. відкрито бар'єри між західньою і східньою частинами Берліну, так, що розпочався знову коловий рух. Приїджені з заходу не бачили в Берліні назверхніх доказів, які свідчили б про нових страйків, що про них сповіщали поголоски з останніх днів. Проте не вгавають розмови на тему „сидячих страйків", і навіть існує теза, що скасування бар'єрів прийшло наслідком натиску східньо-німецького робітництва, яке домагалося цього, поруч із вимогою випустити на волю заарештованих під час революції робітників. Приїжджаючим кинулася в очі висока, ніким в міжчасі не кошена трава на публичних міських скверах Східнього Берліну, гуртки вояків при публичних будинках та розліплені на будинках відозви про заведення виїмкового стану. Совєтські вояки буцім то стаціоновані на передмістях і перебувають тепер у своїх касарнях. Д-р Ернест Ройтер, посадник західнього Берліну, заявив сьогодні в радіо-промові до східніх берлінців, що „нинішній ваш успіх не є останнім, що ви його віднесли". „Революта з 17-го червня — сказав він далі — і пізніші події та поразка комуністів є початком кінця комуністичної влади в Німеччині". Східній Берлін відвідав також президент Американського Конгресу Індустріяльних Організацій, Волтер Рутер, що прибув туди із Стокгольму.

ПЕРЕМИР'Я В КОРЕЇ ДАЛІ ПІД ЗНАКОМ ЗАПИТУ

Токіо. — Альянтська і комуністична мирові делеґацій відбули 29-хвилинну тайну конференцію у Панмунджом над остаточними заходами в справі перемир'я в Кореї. Рівночасно в Сеулі, столиці Південної Кореї, південно-корейський президент Сингмен Рі, що противиться замиренню з большевиками без попереднього об'єднання Кореї, та спеціяльний висланник през. Айзенгавера, заст. державного секретаря Волтер Робертсон, знову мали довшу розмову. Вчорашню конференцію устійнили зв'язкові старшини у короткій 15-хвилинній розмові, після того, як китайсько-комуністичний уряд висловив в листі до ген. Кларка частинно свою згоду на пропозицію ген. Кларка щодо перемир'я в Кореї без уваги на становище през. Рі, та базуючись на заперечних умовах. Все ж вирінули сумніви, чи можливо довести до перемир'я без виразної згоди през. Рі. Пекінське радіо підкреслило недоцільність і практичну безвартість перемир'я, якщо през. Рі здійснить свою погрозу забрати з фронту 16 корейських дивізій та продовжувати далі боротьбу. Водночас південно - корейський уряд видав офіційну заяву відносно комуністичного листа до ген. Кларка. Корейський уряд уважає, що той комуністичний лист був „обурюючий і зневажливий", а що пропозицію комуністів у тому листі відносно відновлення мирових переговорів треба „відкинути і залишити без відповіді". Комуністи висловилися у своєму листі про південно-корейський уряд, як про „кліку Сингмена Рі". Уряд Південної Кореї називає це „образливою і провокуючою мовою" та добачує у такому тоні комуністичного листа наявний доказ злої волі.

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БЕЗГЛУЗДЯ З „ПАЛЕННЯМ" КНИЖОК

Наступ, ведений з різних боків і з різних причин проти сенатора МекКарті та його комісії, що розсліджує неамериканські діяння, завдає урядові, а то й цілій країні, щораз нових клопотів. Але методи сенатора, які спричиняють клопоти і шкодять американському імені це одне, а що інше те лихо, до якого він добирається, чи яке відкриває. Бо нема де правди діти, МекКарті виявляє комуністичну інфільтрацію там, де її досі закривали.

Це нісенітниця говорити про комуністичну інфільтрацію в тій чи іншій церковній установі в Америці, — одночасно й годі збувати мовчанкою, що комуністи намагалися вдертися і в Церкви та що їм вдалося приєднати чимало прихильників з церковних кіл для своєї пропаганди, а декого втягнути навіть і в партійні ряди. Сліпий міг би того не добачувати, а глухий про те не чути. Та як тепер Конґресова комісія хоче розглянути ще й цю справу, зчиняється крик. Мовляв, закидається Церквам ширення комунізму! Очевидно кричать комуністи та ті, що почувають себе винуватими, але все таки за ними ідуть часто також і люди чесні та льояльні в переконанні, що це якийсь наступ на Церкви.

Подібне можна сказати і про те, що діялося останніми днями з „паленням книжок", та ще таких, що є в американських книгозбірнях, які вдержує уряд в різних країнах світу для кращого обзнайомлення його з правдивим американським життям, з американською історією і культурою та ідеалами американського народу. Сенатор МекКарті добачив і в тих бібліотеках комуністичну інфільтрацію, бо виглядало б на таке, що авторами якої четвертини книжок в тих бібліотеках були чи є комуністи, або їхні попутники. Але на нещастя кілька таких книжок в одній чи двох бібліотеках „спалено". З цього зчинився новий шум і розвелася гаряча дискусія не тільки в Америці, але й в цілому світі. Виглядало на таке, що в Америці „нищать" і „палять" книжки в такий самий спосіб як це було в гітлерівській Німеччині, чи в країнах під комуністичними режимами, що очевидна неправда.

В Америці є повно комуністичного сміття у формі книжок, широко реклямованих і зараховуваних навіть до тих, що є в читацької публіки „на першому місці" і „найкраще продаються". Це загально відоме. Навіть по бібліотеках в малих місцевостях було донедавна аж по 10 примірників написаної комуністами книжки „Саботаж", про що знаємо з досвіду. Це звичайно „дарунки", подібні до тих, які діставали також бібліотеки, призначені урядом для закордону. При цьому слід пам'ятами, що ті бібліотеки були довший час під доглядом Бюра Воєнних Інформацій, де в час війни було чимало „приятелів" Кремлю. Ясно, що сміття, яке є звичайною комуністичною аґіткою, не повинно займати місця в того роду бібліотеках, які мають поширяти знання про Америку. Але якраз це поминається в критиці. Тому добре, що забрав слово д-р Роберт Джансон, керівник міжнародної інформації, й в порозумінні з департаментом стейту склав обширну публічну заяву в справі „нищення" і „палення" книжок. Він виразно зазначив, що тут не мова про те, хто є автором книжки, а про те, що є в книжці. Осудивши безастережно всяке „палення" книжок, він підкреслив, що американський нарід цінить різницю поглядів і дискусію. Полеміка (в книжках) — так, але конспірація — ні. Отже різниця в поглядах на різні проблеми і критика уряду, річ природна, але не вербування для підривної роботи і нищення американських вольностей. „Палення книжки є поганим символічним вчинком; палення книжок не може мати місця в американській бібліотеці, не кажучи вже про бібліотеку, якою керує уряд", заявив д-р Роберт Л. Джансон. Це покривається цілковито з поглядами президента Айзенгавера, що теж вважає, що „палення книжки не є тільки актом проти книжки, але одночасно актом, зверненим проти вільних установ".

Думаємо, що може хоч по тих вияснениях покінчиться протиамериканська пропаґанда „палення книжок", яка є на ділі справжнім безглуздям.

„ХІБА ТИ МЕНІ ПОВІРИЛА?"

Совєтофільська преса в ЗДА отримала нове завдання, — переконати своїх читачів, що в Україні в 1933 році не було голоду. Завдання це вона виконує „вєрноподданічєскі" й договорюється до того, що голод, це вимисел українських фашистів.

У зв'язку з запереченнями червоної преси щодо голоду, себто щодо події, свідки якої сотками перебувають у вільному світі, пригадуються тисячі інших, свідомо брехливих запевнень совєтської преси.

Москва призвичаїлася, що кожному її слову довго вірили на Заході й тому тепер, коли їй це стало необхідне, знову намагається свідомою неправдою запаморочити ще на деякий час думку Заходу. Проте ці зусилля не викликали бажаних наслідків у формі хоч би припинення збросні. Навпаки, стримане недовір'я зустріло і заяви Маленкова і злагіднений тон совєтської преси.

Треба було аж тридцять років, щоб наблизитись до зрозуміння найпростішої істини, — що в Москві слова мають інше значення, як в світі.

В одному творі скандинавської літератури оповідається про дівчину, яка, одурманена розповідями одного моряка про багатства і чуда його рідного села і його хати проти волі своїх батьків вийшла за нього заміж. Приїхавши на далекий острів, до села свого чоловіка, вона побачила, що замість розкішного дому в яблуневому саді, замість усього багатства, її чоловік має напіврозвалену хатинку, що непритульно стоїть на пустирі. Вона жахнулася. Але її чоловік лише здивувався: „Хіба ж ти мені повірила?", — запитав її.

Приблизно це саме відбувалося тридцять років і відбувається ще й тепер у відносинах Заходу і Москви. Москва говорить про рівність, справедливість, про щасливе і заможне життя своїх мешканців, а світ приймає ці слова за їхнім прямим значенням. Самі росіяни, при зустрічах з наївними „західняками", дивуються безграничній довірливості цих чужинців.

Або усі слова про різні амнестії, про це, що „родина забула ваші провини" — який протилежний зміст мають вони в устах совєтської влади і тих, хто почувши ці слова, повертається на родину, певний безпеки, „бо я сам чув, як обіцяли . . ." „ Ну, тепер ми з вами поговоримо" — звертається пізніш до нього слідчий. І тільки тоді, — під ударами слідчого, жертва довірливости розуміє особливе значення совєтських термінів.

Чому б світові не повірити, що американці розкидають над Кореєю біологічну зброю, якщо про це твердять Совєти? Чому б не повірити, що в країні не було голоду, що Катинь зробили німці? Або чому б не погодитися з мовчанкою Москви відносно інших справ, як хоч би про Вінницю, де масове вбивство вже ніяк неможливо приписати німцям.

Тридцять років це забагато, щоб вивчити нескладний словник дійсної совєтської мови. Цей словник коротенький і зводиться до якихось п'ятидесяти, — не більше, — слів.

Завчити їх необхідно. Вони самі прості: „свобода" — значить „неволя", „щастя" — „нужденність", „радісна творчість", — „невільнича праця" „родіна кличе" — „тортури чекають", „у нас всьо єсть" — „недостача найнеобхіднішого".

Невивчення цього словника коштувало надто багато усіх, хто опинився під совєтською владою. Досить багато воно коштувало тих, хто ще не опинився під Москвою. За цю ціну можна було б видати всі необхідні словники і довідники, побудувати спеціяльні школи і навчити увесь світ дійсної совєтської мови.

Але світ такий дивний, що найпередовіші, найосвіченіші й найдосвідченіші його провідники ніяк не хочуть теоретично навчитися цієї мови, — їм хочеться це зробити практично.

Навіть ще й тепер, хоч тепер ясно, що практичне вивчення супроводитиметься неуявними нещастями й для тих частин світу, що вийшли непошкоджені з останньої світової завірюхи.

I. Світ

ЧЕРВОНА ПРОПАҐАНДА ПРО УКРАЇНЦІВ В АЗІЇ

Звичайно на Далекому Сході не існувало офіційно у червоних жадного українського питання. Тільки за часи до 1932 р. в совєтських консулятах часом траплялося, що реєструвався хтось з новоприбулих для праці на Східньо-Китайській залізниці з українським радянським пашпортом, або хтось мав зазначення, що він був народжений на Україні.

В Шанхаї зокрема, як взагалі в Хінах, червоні твердили, що українська справа є німецька або польська „праця за гроші". Рідко коли були нотатки про події або положення в Україні. Коли ж надсилалися Совєтами кінофільми з українського життя, то вони реклямувалися в пресі, як „достижения совєтской культуры". Навіть фільм про Т. Шевченка так реклямувався в Харбіні, коли його там показували. Театральна активність проявлялась при залізничих зібраннях та клюбах, коли там виставлялися часом українські п'єси аматорами. Та один раз приїздила (здається в 1926-27 роках) українська трупа до Харбіну та поставила кілька п'єс побутового характеру.

Коли ж українці дістали в свої руки будинок Українського клюбу в Харбіні (Український Нац. Дім.), в 1933 р., то через кілька днів від Східньо-Китайської залізниці (совєтської адміністрації) була подана петиція передати це майно залізниці, бо „воно належало їй". Двічі залізниця зверталася до суду, але українці легко це відбили, навіть без вжитку допомоги адвокатів. На суді виявилося, що удари були спрямовані проти української праці та її окремих діячів.

Початок війни застав в Шанхаї два совєтські щоденники в московській мові, один з них „Новая жизнь", який утримувався совєтами, та другий — „Новости дня", виданий В. Чиликіним. Ці органи вміщували багато очорнювального матеріялу й не рідко заторкували українців.

Вихід українського часопису під редакцією д-ра М. Мілька — „Український голос на Далекім Сході" та в англійській мові „Колл оф Украіна" викликав провокаційні статті у совєтській пресі.

Тоді „Новая жизнь" почала друкувати серію статтів „украинцы на Дальнем Востоке", написані Іваном Герилюком, українцем з походження, що працював довший час у японців в Дайрені та не раз зустрічався з українцями в Манджурії. Більших деталів про нього не відомо. Знаємо тільки, що під час революції він був на Д. Сході, хоч його ім'я ніколи не згадувалося.

Цих статтів в „Новой Жизни" з'явилося шість в окремім додатку часопису, що називався „Славянская страница". Вони були надруковані від 13 жовтня 1943 р., коли з'явилася перша з них — найбільша, та остання, дуже коротенька, — 8 грудня т. р. В них є багато фактичних дат.

Перша з цих статтів торкається загальної справи про наш рух в часи революції. Автор пише, що „після революції 1917 р. національно-визвольний рух значно посилився серед українців Далекого Сходу". „Головна маса українського населення міст та сіл стихійно потяглася до організацій, хоч в більшості випадків ці маси були в національних й політичних питаннях мало свідомі. На чолі більшости організацій українців на Д. Сході стали буржуазно-націоналістичні елементи, які повели окрему свою політику. Вся діяльність цих націоналістів була направлена проти єдиного фронту українців й москалів в ділі творення совєтської влади".

„Спекулюючи на національних почуваннях українського народу — цим діячам „націоналізму" вдалося у перших роках об'єднати значні маси селянства". Усюди почали створюватися українські „Громади" та „Ради". Ці дві українські назви часопис поставив у лапках.

З великим жалем автор пише, що „несвідомість" не дала можливости повести українські маси в їх організаціях „правильним шляхом".

Українці, що приймали участь в різних революційних організаціях початку революції, від літа 1917 р. почали звідти відходити. Автор також твердив, що Гаврило Кириченко-Могила був нібито їх, хоч не відважується це казати прямо, бо багато людей особисто знали цю особу, як активного українського діяча з 1910 р. у Владивостоці. Він походив зі села Чернигівки на Приморщині, де жили його батьки. У 1914 р. був покликаний до війська. В час революції, як військовий делеґат дістався до Хабаровського Совєту. Але будучи там, він одночасно був видавцем українського часопису „Хвилі України". В Совдепі постійно старався вести українську справу.

В 1918 р. восени він повернув з краю до Хабаровська, де як раз був штаб бандита Калмикова, що виступав як „козачий отаман" Уссурійських козаків. Калмиков звелів Кириченка розстріляти. Українська громада дізналася запізно про його арешт, щоб зробити якісь заходи для його спасіння. Про нього був видрукований некролог в календарі „Нова Україна".

(Докінчення буде)

РОЗЛАМ І ПОВНИЙ ХАОС В КЦАБ-і

„Внутрішній розлам КЦАБ-у (Координаційного Центру Антикомуністичної Боротьби) а властиво фактичний кінець його існування" стверджує бюлетень ч. 26 з 29 червня ц. р. „Українського Інформаційного Бюра" з Мюнхену, офіційного органу УНРади. У широкому огляді п. з. „Переговори про створення нового Центру Антибольшевицької боротьби на місце КЦАБ-у" названий бюлетень покликується на заяву самого А. Ф. Керенського, що КЦАБ „фактично перестав існувати". Через те переговори між бльоком учасників паризької догоди з 31 березня ц. р. (див. „Свобода" ч. 143 з 3-го ц. м.) та російськими групами, заступленими в КЦАБ-і, не могли правильно відбуватись, бо КЦАБ не міг відбути свого пленарного засідання для визначення делеґації до спільної Комісії. На засідання цієї Комісії з'явились фактично дві окремі делеґації від груп КЦАБ-у: одна від групи Ніколаєвського (Ліґа) разом з 4-ма національними групами (грузини, азербайджанці, північні кавказці й туркестанці) й друга від трьох російських організацій, разом із „порядним" вірменином Зааруні. Російські групи (Керенський, Мельґунов і Антонов) пред'явили врешті ультимат: признати приналежність до російської держави з часів лютневої революції 1917-го року та принцип „волеіз'явленія" аж після упадку большевицького режиму. На цей ультимат дано відмовну відповідь і тоді 3 російські групи плюс вірмени покинули Комісію.

Комісія, засідаючи далі в скороченому складі, разом із представником російської „Ліґи" Ніколаєвським і 4 вищеназваними національними групами, що належали вже до КЦАБ-у, та делеґати Паризького бльоку, — випрацювала (ще не остаточний) проєкт статуту нового центру, пропонуючи для нього назву: Міжнаціональний Антибольшевицький Координаційний Центр. Цей проєкт є результатом переговорів між неросіянами та росіянами, репрезентованими в даному випадку Ніколаєвським. Проєкт не може відбивати всіх бажань неросійських народів, зокрема українців, проте творить мінімальну базу, на якій представники неросійських народів можуть розпочати практичну співпрацю з Американським Комітетом для Боротьби з Большевизмом. В новому статуті нема деяких точок, які найбільш унеможливлювали участь в КЦАБ-і неросіян, а саме, не говориться там про „самоопредєлєніє", про „февральську революцію", про паритет між росіянами й неросіянами 50% — 50%) і т. п. Зате статут нової організації передбачує свободу кожного партнера (члена організації) мати власні погляди й змагання щодо своєї будучої долі, ото ж можна далі стояти на самостійницьких позиціях і їх пропаґувати, що забороняв давній статут КЦАБ-у. Далі, в основу структури вставлено рівноправність між національними групами, незалежність у практичній роботі кожної групи та координацію праці, а не послух центральному керівництву, й узгіднювання різниць, а не вирішування їх шляхом ґолосування. З'ясовано теж точно цілі нової організації, якими має бути передусім протибольшевицька пропаґанда, а не вирішування проблем із ділянки національної політики і т. д. Якщо переговори завершились би успішно, то від українців увійшов би до нового центру окремо для цього покликаний Комітет для антибольшевицької пропаґанди.

Однак ці переговори ще далеко не закінчені. Покищо існує на фронті, що його хотів і хоче змонтувати Американський Комітет Боротьби з Большевизмом, повний хаос. Три російські групи з КЦАБ-у — Русскоє Народноє Двіженіє Александра Ф. Керенського, Союз Боротьби за свободу Росії С. Мельґунова та Національно Тудовий Союз Поремского — за всяку ціну намагається вдержати КЦАБ в його попередній структурі. Для цієї цілі вони, узурпуючи собі фірму цілого КЦАБ-у, „прийняли" туди різні спеціяльно для цього зфабриковані „представництва" та різних „федералістів" — грузинських, осетинських, калмицьких, татаро-башкірських і т. д. Прийняти туди також дві українські „групи": „Объединеніє украінских федералистов-демократов, ОУФД" і „Украінский Визвольний Рух, АВР". Керенський і тов. ставлять перед доконаний факт Американський Комітет, проголошуючи своє велике повідомлення, видруковане м. ін. в „Новому Русскому Слові" з 7-го липня ц. р. У тому обширному комунікаті є й полеміка проти „самостійніков" та випади проти „так називаємих правітєльств в ізґнанії", називаючи їх по імені: вірменське, грузинське, білоруське й українське. Одночасно цей скарловатілий та потім штучно розпучнявілий КЦАБ осуджує „Лігу Боротьби за Народную Свободу" Ніколаєвського за те, що він разом з чотирма національними організаціями, які приступили були до Паризького бльоку, але й не виступили офіційно з КЦАБ-у, провадив „підривну роботу" внутрі КЦАБ. Під цією відозвою КЦАБ є 10 назв і прізвищ, між ними 3 давні російські члени КЦАБ-у і один вірменський (названий уже Зааруні) та 6 новоприйнятих фікцій. Між цими останніми є теж згадані вище українські „групи", при чому за ОУФД підписаний проф. П. Шидловський (?) та за УВР ославлений Д. Гулай.

Американський Комітет має тепер до вибору дві концепції і двох партнерів. Очевидно, він волів би бачити „згоду в семействі" та не покидає надій на заведення якогось ладу в отому хаосі. 27-го червня ц. р. до Мюнхену прибули представники Американського Комітету, пп. Еріх Кумінголм та Роберт Келлі. Вони відбули півторагодинну розмову також з українськими представниками в особах пп. Д. Андрієвського, М. Воскобійника, С. Довгаля і М. Лівицького. Вони стараються теж вплинути на російські групи з давнього КЦАБ-у, що закидають американцям прихильність до „націоналів". Речником нового центру виступає головно грузинський діяч Геґечкорі. З свого боку українці, як заявляє буквально цитований на вступі бюлетень УІБюра, „на ніякі дальші компроміси не підуть", дарма що бажали би собі вести у спільному фронті з усіми поневоленими підсовєтськими націями та разом із росіянами боротьбу за новий лад на Сході Европи.

За останніми відомостями, в російській еміґрантській організації СБОНР-і (Союз Борьби за Освобожденіє Народов Росії) наступив на цьому тлі розкол: меншість з головою Антоновим піддержує Керенського, а більшість з Криловим і б. головою Яковлівом домагається приєднання до нового центру. Такі внутрішні пересправи йдуть тепер в усіх російських групах.

Без уваги на те, чим закінчиться ця історія, в українських колах вважають за певне, що: 1) ніякий політичний центр із штучно створеними групами ніде поваги не матиме й ніякої ролі не гратиме і 2) ніякі Гулаї і Шидловські українського народу не репрезентують.

„ЗЕМЛЯ ДИБОМ"

Ол. Іванов надрукував в „Радянській Україні" такий фейлетон.

„Усе йшло гаразд, і кінець міг би бути таким же вдалим, як і початок. Миша — відмінник, член географічного гуртка, відповідав на всі запитання. Та вчителеві захотілось продемонструвати перед іншими знання найкращого учня.

— А де буде Сідней?

Миша вказав на карті точку десь на схід від Токіо та Йокагами.

— Як? — здивувався учитель. — Не вже не знаєш? А пригадай-но, де є Сідней?

— Я добре знаю, де він є, ось на південному сході Австралії. А раніше я вказав, де він буде.

— Як так? — здивувався учитель, — хіба його можна перемістити? Звідки ти взяв, що Сідней буде на Тихому океані?

Толі Миша взяв книжку „Російсько-український словник географічних назв", видану видавництвом „Українська школа", і показав, що Сідней лежить „33 степені і 52 мінути північної ширини та 151 степень і 10 мінут східної довжини".

Далі Іванов стверджує, що вже „надходять гнівні протести киргизів проти того, що „Словник" свавільно (без опиту населення) пересунув столичну область Киргизької РСР — Фрунзенську більш як на п'ятнадцять тисяч кілометрів на захід". Автори цього словника — А. С. Кара-Моско і М. К. Токарський, один кандидат географічних наук, а другий інспектор міністерства освіти УРСР. „Із згаданого словника довідуємося, що глибина Чорного моря вже не 1,198 м. в середньому і не 2,242 м. в найглибшому місці, а трохи більше двох метрів (2.24). „Хаос, сумбур, безсистемність — ось що характерне для „Словника", пише Іванов.

Чи не смішно виглядає самохвальба совєтських диктаторів про те, як то вони „перевиконують" всякі пляни та „переганяють" капіталістичні держави на всіх полях.

Вол. Дорошенко

МОЇ СПОГАДИ ПРО С. ПЕТЛЮРУ

(7)

Соціял-демократи й соціялісти-революціонери, що в 1917-18 рр. правили Україною, усіх, які не поділяли їх поглядів, трактували, . як „буржуїв", „контрреволюціонерів", „монархістів" і т. д. Тож і до „Союзу" ставилися вони неприхильно, бож „Союз" стояв за приватну земельну власність і демократичний, а не соціялістичний лад, та за конституційну монархію. Цього в тому часі було досить, щоб його організаторів і керівників засудити, як „ворогів трудового народу". Надто ті, що мріяли про „загірню комуну", соціялістичну державу без національних меж і без національного війська, що її обороняло б, себто в те, що на практиці зводилося до тієї самої російської в'язниці народів, тільки помальованої на червоно.

А „Союз" хотів самостійної української держави на просторі всіх українських земель, з Басарабією, Кримом, Кубанню й, очевидно, з усією Західною Україною.

На жаль, своїх, навіяних московськими п р о р о к а м и мрій, які на практиці вели не до самостійної України, хоча б навіть соціялістичної, а грали тільки на руку московським большевикам, не збулися наддніпрянські керівні кола навіть у 1919 р., не вважаючи на наочні лекції червоних аґресорів, що ззовні і з-середини підривали Українську Народну Республіку.

Найгіршим було те, що їх піддержував М. Грушевський, який замість того, щоб подібно до Масарика стояти понад партіями й бути конструктивним, примирливим чинником, що здержував і лагодив крайності, плівся в хвості есерівської партії, хоч нібито очолював її. Він не знаходив для своїх есерівських молодиків слів похвали. Про це знаю з його власного листа до мене, якого одержав я ще перед гетьманським переворотом через одного стрільця-галичанина.

IV. У Києві на переломі 1918-19 рр.

А особисто я про це переконався, опинившися на переломі 1918-19 рр. у Києві. Поїхав я туди зі Львова разом із покійним вже Мироном Кордубою й Йосипом Безпалком. Вони прибули до Львова з окупованої румунами Буковини, щоб удатися звідси до Києва — просити у гетьмана визволити Буковинську Україну від румунського ярма. Вони просили мене, щоб я товаришив їм у їхній подорожі. Бібліотека НТШ була тоді нечинна через польсько-українську війну й Виділ НТШ дав мені відпустку на поїздку з буковинськими делеґатами. Було це при кінці листопада 1918 року. Ніхто тоді у Львові не мав жадного поняття про те, що діється на Наддніпрянщині. І ми думали тільки про те, як би щасливо дістатися до границі, далі, мовляв, поїдемо без жадних труднощів. Та не так сталося, як бажалося. Довелося їхати не в теплій сальонці, а в холодних „теплушках", перебираючись з різними перешкодами з поїзду на поїзд. Це була незвичайно тяжка подорож серед страшної студені, але тут не місце на ній спинятися, тим більше, що про неї докладно розповів покійний д-р Кордуба в „Літописі Червоної Калини". Словом, кінець кінців, ми добилися до Києва, але нічого було думати про те, щоб іти до гетьмана за поміччю, бо він не тільки не мав ніякої влади, але сам був на становищі в'язня. Всім у Києві заправляли тоді російські добровольці під командою кн. Долгорукого і гр. Келлера.

Перемерзши під час триденної подорожі в неопалюваних вагонах — а морози тоді були люті, — я схопив сильну еспанку й довгий час пролежав у ліжку. Очуняв незадовго перед здобуттям Києва Директорією. Бачив незабутню, імпозантну картину входу республіканського війська. Відвідував засідання Трудового Конґресу, що відбувалися під проводом ворога Союзу, знаного галицько-українського соціялістичного демагога, диктатора бориславсько-дрогобицького нафтового району за ЗУНР — Семена Вітика. Був присутнім на врочистому святі злуки українських земель 22 січня 1919 р. на Софійській Площі. Бачився й розмовляв з багатьма різними людьми, більшого й меншого калібру. Хотілося мені побачитися й розмовляти з Симоном Васильовичем. Розуміється, не було нічого легшого, як зголоситися до нього на „прийом" в офіційних годинах, але я не хотів займати в нього службовий час для приватної балачки, коли на нього чекали відвідувачі в важливих урядових справах або прохачі. Я ж не думав у нього нічого прохати, бо нічого не потребував. Ще перед приходом Директорії я влаштувався в Академії Наук і не потребував ніякої „посади". Просто хотів провідати, стиснути руку й порозмовляти з старим товаришем. Розпитував, чи можна й де та коли стрінутися з Петлюрою зовсім інтимно. Мене хтось спрямував до його адьютанта. Не пам'ятаю вже, хто тоді був у нього за адьютанта, але цей панок був такої високої думки про себе й свою ролю, а такої низької супроти моєї маленькости, що я зрезиґнував з свого наміру. Він закидав мене цілим рядом питань: хто, чого, в якій справі і вкінці вирішив моє прохання неґативно.

Тепер я жалкую, що тоді поступився перед тим цербером, треба було вжити всіх заходів, щоб таки здибатися з Петлюрою. Я певний, що Симон не побоявся б моєї „контрреволюційности", як дехто інший з колишніх товаришів, і ми могли б не про одне порозмовляти, не виключаючи й злощасної декларації.

Але й не діставшися до самого Головного Отамана на розмову, я все ж мав нагоду його бачити і навіть чути. Зараз, як прибула Директорія до Києва, українське громадянство влаштувало їй бучну зустріч, не пам'ятаю вже в якому льокалі. Мій тодішній Харон, письменник Грицько Коваленко - Коломацький потягнув мене до того будинку подивится на Петлюру. І я бачив, як під'їхало авто і як легко вискочив із нього Головний Отаман та з властивою собі, а знайомою мені ще з Полтави скорою ходою подався до середини.

Коваленко, стоячи поруч мене, гукнув, як проходив Петлюра: „Хай живе Головний Отаман!, Хай живе український Ґарібальді!" Не знаю, чи Петлюра почув цей вигук, у всякому разі не оглянувся в наш бік, а попростував далі. На самому прийнятті ми з Коваленком не були. Невдовзі після того я бачив Петлюру в Київському драматичному театрі під час ювілею поета Миколи Вороного. Театр був уже повний публики, як увійшов своєю швидкою ходою Петлюра й, звернувшися до Вороного, виголосив прегарну привітальну промову на його честь. „Як головний отаман військ Української Народної Республіки — казав він, вітаю вас, як отамана української літератури". Промова ця свідчила про Петлюру, як небуденного оратора, що вміє своїми словами дістатися до сердець слухачів і здобути їх. Мені вона дуже сподобалася і змістом і формою і самим способом виголошення, що все разом свідчило, що промовець з Головного Отамана з Божої ласки.

Марія Туркало

ВЕЛИКА ГРОМАДЯНКА

(Людмила Старицька-Черняхівська)

У ч. 26 газети „Український Прометей" (Дітройт) надруковано статті під заголовками: „У роковини процесу СВУ" та „Людмила Михайлівна Старицька - Черняхівська". Перша з них, треба гадати, передрук з „Г. К.", а друга без підпису, отже відповідає за неї Редакція. У цих статтях багато такого, що не відповідає історичній правді.

Я, як безпосередній свідок процесу СВУ, хочуч розповісти про арешт Вероніки Черняхівської та її батьків — О. Г. Черняхівського й Л. М. Старицької - Черняхівської.

Під час большевицького „НЕП-у", проф. Черняхівський дістав був дозвіл поїхати закордон у наукову подорож до Німеччини, Франції та Еспанії. Разом із ним їздила й Вероніка, або Рона, як її всі звикли називати. Якщо не помиляюсь, саме під час цієї закордонної подорожі Рона одружилась з одним німецьким підданим (прізвище його я тепер не пригадую), але довго з ним не жила, а незабаром повернулася до батьків і ввесь час жила з ними в Києві. Заарештовано було її влітку 1929 року одночасно з більшістю української молоді, вихованців української гімназії В. Ф. Дурдуківського, у справі СУМ-у.

Добре пам'ятаю, що коли я почала була носити „передачу" свому чоловікові, заарештованому в серпні 1929 року, я щодня зустрічалась під мурами в'язниці з Л. М. Старицькою - Черняхівською та її рідною сестрою О. М. Стешенковою. Перша приносила передачі Роні, а друга свойому синові Ярославу Стешенкові. Багато, багато годин ми провели спільно або біля воріт Лук'янівської в'язниці, або біля під'їзду „Тюрпод'у" (Тюремний подотдел) на Катерининській вул. в Липках, у самому ГПУ. Кілька разів я особисто бачила, як Рону, разом з іншими в'язнями, возили з в'язниці на допит до слідчого в ГПУ. Ми всі — жінки, матері та сестри заарештованих — трималися вкупі, творячи дружню тісну групу, що її очолювали, звісно, старші й поважніші українські громадянки, а саме — О. Ф. Дурдуківська й Л. М. Старицька-Черняхівська.

У жовтні 1929 року в газетах з'явилось повідомлення про викриття контр-революційної організації СВУ й названо було п'ять головних винуватців: С. Єфремов, В. Дурдуківський, В. Чехівський, А. Ніковський та Й. Гермайзе. Говорилось, що разом із ними викрито ще 40 членів СВУ. Незабаром усі ці 45 підсудних були перевезені до Харкова й посаджені до в'язниці на Холодній Горі. Серед них була й Вероніка Черняхівська. Людмила Михайлівна негайно поїхала до Харкова, найняла собі там кімнатку й далі почала щодня ходити на Холодну Гору, носячи передачі й нетерпляче очікуючи клаптика паперу з відповіддю, що передача одержана. Мойого чоловіка також перевезено було до Харкова, але, мавши родину й працю в Києві, я не могла ввесь час жити в Харкові, і тільки час від часу наїздила туди, добиваючись побачення з чоловіком. Але кожного разу, приходячи до Холодногорської в'язниці, я зустрічала там і Людмилу Михайлівну. Дуже добре пам'ятаю, як одного ранку, здається, наприкінці грудня, ми всі були вражені, побачивши несподівано серед нас Рону Черняхівську з „передачою" для... Людмили Михайлівни. Іще раніше Л. М. оповідала нам, що вона була в німецького консула й просила його допомогти в справі Рони. А тепер ось тут, у кімнаті Холодногорської в'язниці, де приймали передачі й повертали порожні кошики з дорогоцінними записочками, Рона розповіла нам таку історію. Два дні перед тим у камері її відвідав німецький консул і поставив їй тільки одне питання: „Чи Ви ще досі дружина німецького підданого, і не брали розлуки з ним?". Діставши позитивну відповідь, він зразу вийшов із камери, не сказавши більше жадного слова. І чи не на другий таки день Вероніку Черняхівську звільнили, а натомість заарештували Людмилу Михайлівну Старицьку-Черняхівську. Одночасно в Києві заарештовано було й проф. Черняхівського, привезено також до Харкова й посаджено до одної камери з дружиною.

Тепер уже передачі почала носити Рона для обидвох батьків.

Коли розпочався судовий процес 9-го березня 1930 року, я приїхала до Харкова й увесь час до страсної суботи 19 квітня, коли оголошено вирок (а не 14-го квітня, як написано в „У. П."), я просиділа поруч Рони в залі Харківської Опери. На естраді театру Людмила Михайлівна й мій чоловік сиділи поруч (а не „сиділа на лаві поряд із своїм чоловіком", як пише „У. П.") біля рампи з правого боку, тим-то я з Роною зайняли собі вигідну позицію недалеко від них, щоб мати змогу бути ближче до них і іноді перекинутись поглядами. Усі родичі підсудних мали постійні перепустки на суд.

І ось тепер уже до складу головної організації СВУ включено й Л. М. Старицьку-Черняхівську. Вона справді була в центрі уваги всіх за своє гідне поводження й розсудливі відповіді на суді. Оповідали, що генеральний прокурор Михайлик дістав сувору нагінку за те, що ніби не він, а підсудна Старицька-Черняхівська керувала судовим процесом, і пішов на низову роботу, кудись на район. Її повні самоповаги й патріотизму відповіді на суді не раз „садозили в кальошу" прокурорів, а найбільше громадського обвинувача Панаса Любченка. По відповідях Людмили Михайлівни справді бували оплески, так само, як і після промови одного з оборонців — Обуховського, але жадних перерв з приводу цього суд не робив, як пишеться в „У. П.", тільки голова суду Приходько кожного разу спокійно зауважував, щоб цього не робили. Багато зробила також Людмила Михайлівна й для підсудних, розважаючи їх і підтримуючи на дусі.

Подружжя Черняхівських зовсім не мали „умовного" вироку, як пишеться в „У. П.", а були засуджені на п'ять років суворої ізоляції кожний. Коли оборонці від імені всіх засуджених 36 осіб (дез'ять дістали умовний вирок) подали прохання про помилування, то через два місяці в наслідок цього помилувано було п'ятьох осіб — двоє Черняхівських, В. Дурдуківського, Моргуліса й Тараса Слабченка. По виході з в'язниці проф. Черняхівського призначено на посаду професора Медичного Інституту в м. Сталіно (Юзівка) в Донбасі, і тільки через кілька років дозволено йому повернутися до Києва.

Вероніку Черняхівську вдруге заарештовано 1938 року в м. Сумах, де вона жила із своїм другим чоловіком. Людмила Михайлівна Старицька-Черняхівська вклала всю свою енергію для того, щоб знайти свою дитину, але все було надаремно. Вона навіть не могла довідатись, куди заховало НКВД Рону. Нарешті, перед другою світовою війною Черняхівські несподівано одержали анонімного листа з м. Омську в Сибіру, і їх хтось сповіщав, що Рона перебуває в лікарні при концтаборі біля Омську. Людмила Михайлівна негайно поїхала туди, але Рони не знайшла, і так ні з чим повернулася до Києва. Через кілька днів після повороту її чоловік, проф. О. Г. Черняхівський, прибитий втратою коханої дочки, і втративши надію знайти її, захворів і помер. Вже пізніше пішли чутки, що тоді, коли Людмила Михайлівна була в Омську, то Рона таки справді була там, але в Омській психіятричній лікарні. „Начальство", мабудь, не наважилось показати матері те, що колись було її дитиною. За різними переказами Рона була в жахливому стані. Кажуть, що вона збожеволіла ще в Києві у в'язниці, не витерпівши тортур. Тому то Людмилі Михайлівні й відповіли в Омську, що такої в них „не чіслітся".

До другої статті в „У. П." про Л. М. Старицьку-Черняхівську я тільки хочу додати, що Людмила Михайлівна була делегатом на Всесвітньому Жіночому Конгресі в Стокгольмі.

Мені доля судила близько знати покійну Людмилу Михайлівну Старицьку-Черняхівську. Про долю Рони я чула від неї особисто. Останній раз я бачила її, як вона, разом із О. М. Стешенковою, ішла Миколаївською вулицею в Києві саме тоді, коли вулиці були повні автомашин, навантажених різними бебехами тих, що в паніці котились за Дніпро. То втікали сталінські посіпаки, боячись народного гніву. Стурбовані арештами серед українських родин, дві старенькі самітні жінки висловили задоволення, що принаймні в нашій родині покищо все гаразд: хоч старшого мойого сина настирливо шукало НКВД, але його не було в Києві, а чоловік, хоч і був, але „не чіслілся" в Києві, бо жив тоді нелегально. Через кілька днів пішли поголоски про їх арешт. Напередодні тих поголосок мій чоловік іще бачив Людмилу Михайлівну й радив їй кудись виїхати з Києва на час хуртовини, або принаймні не сидіти в своїй хаті. На те вона відповіла: „та хто мене таку стару тепер візьме ,чи я їм тепер страшна?". Але виявилося, що таки страшна, забрали, і дальша доля її та її сестри невідома.

По відході червоної армії з Києва я й мій чоловік разом із покійною сестрою Лесі Українки — Ольгою Петрівною Косач-Кривинюк ходили на подвір'я Лук'янівської в'язниці, бо чули, що там розкопано якісь ями з багатьома трупами. Але коли ми прийшли туди, то ями були вже знову засипані, і тільки рештки якоїсь жалюгідної одежі, перемішаної з землею, доводили, що це справді були спільні могили на зразок багатьох таких могил по Україні. Може й справді дві старенькі жінки найшли там своє останнє місце спочинку. Хто знає?

Ці свої зауваження подаю тільки з тим, щоб відновити правдивість історії тих часів і нещасливої, трагічної долі нашої великої громадянки Людмили Михайлівни Старицької-Черняхівської.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

„НЕ ПОХВАЛИВ БИ ЧЕРЕМШИНА СВОЇХ ЗЕМЛЯКІВ ЗА ПШЕНИЧКУ ОЗИМУ"

Іван Волошин надрукував великий, на двох сторінках, фейлетон під заголовком „Гуцули і гуцулки". В ньому він згадує й про два колгоспи, один називається „Тарас Шевченко", а другий „Марко Черемшина". На полях колгоспу „Тарас Шевченко" гарна озима пшеничка, та не така вона на полях „Марка Черемшини".

„Шождо Марка Черемшини... Ні, не похвалив би своїх земляків Черемшина за пшеничку озиму: ні за жовтавий колір зрідженого низькорослого її стебла, ні за ті бур'яні невиполоті, ні за ті житні кущі, що геть забили пшеничні посіви".

Автор закінчує свій репортаж ствердженням, що вже блідне „стара, оспівана і одспівана гуцульська постолово-топірцева романтика", бо настає „щасливе життя народу". Що „блідне" — то воно, може, й правда. Але чому „блідне?" Гадаємо, що автор не подає правдивої причини цього явища. Блідне тому, що немає з чого робити навіть постолів і топірців, якими так пишалися українські гуцули.

„НЕ ДБАЮТЬ ПРО СЕЗОННІ ДИТЯЧІ ЯСЛА"

„Добре обладнані сезонні дитячі ясла — велика допомога колгоспам під час весняно польових робіт. На жаль, не всюди ще приділяють належну увагу цій важливій справі. Зокрема, у нас в Довбиському районі на Житомирщині є такі керівники колгоспів, які неуважно ставляться до побутових потреб колгоспниць-матерів. В артілі ім. Петровського, де головою тов. Трохліб, не було ясел торік, зволікають їх організацію і тепер. Байдуже ставляться до потреб колгоспниць-матерів і голови колгоспів ім. Сталіна, „Комунар", „Жовтень". В цих артілях дитячі ясла досі не забезпечені потрібним обладнанням і продуктами харчування". Так нарікає А. Чепюк, інспектор охорони здоров'я Довбиського району на Житомирщині. Та чи ці нарікання щось поможуть?

ВІСТІ ЗУДАК

Від'їзд дітей Дитячого Садочку ЗУАДКомітету в гори

Управа Дитячого Садочка ЗУАДКомітету у Филаделфії зорганізувала для своїх дітей літню оселю в горах. Вже 6 липня ц. р. 40 дітей із цього садочка мало виїхати до літньої оселі під проводом фахових опікунок-садівничок. В горах будуть діти впродовж трьох тижнів.

Таку літню оселю можна б зорганізувати для дітей інших осередків, головно для Ню Йорку. Якщо буде потрібне число зголошених дітей (40 дітей) у віці від 4 до 10 років, тоді така оселя могла б бути зорганізована на місяць серпень. Зголошуватись у цій справі у Филаделфії на адресу:

United Ukrainian American
Relief Committee
866 N. 7-th St. Philadelphia,
Pa. Phone: LOmbard 3-8096.

У Ню Йорку на адресу:

United Ukrainian American
Relief Committee
11 E. 7-th St. New York, N. Y.
Phone: ORegon 3-4370.

Незаможні діти можуть дістати знижку оплати.

Курс для садівничок

З уваги на актуальність справи дитячих садочків, ЗУАДКомітет організує одноденний перевишкіль н и й курс для садівничок в часі від 20 до 25 липня ц. р. Курс буде мати теоретичні лекції, як теж і практичне навчання у першому зразковому Дитячому Садочку ЗУАДКомітету у Филаделфії.

Зголошуватись до Канцелярії ЗУАДКомітету.

Бібліотека Суспільної Служби

Виконуючи постанови, винесені на нараді Комісії Суспільної Служби ЗУАДКомітету, приступлено до скомлетування бібліотеки Суспільної Служби. Комісія Суспільної Служби почала видання підручника про організацію дитячих садочків.

Закликається громадян, зацікавлених у Суспільній Службі, надсилати книжки, чи брошури з ділянки Суспільної Служби для нової бібліотеки (в англійській мові, а теж і на інших мовах, які доступні нашим громадянам).

Злучений Американський Допомоговий Комітет.
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa. Phone:

ВІДГУКИ ДНЯ

ДЕЩО ПРО СЕБЕ

Тисячашістсотний раз пишу нагорі „Відгуки дня", а під фейлетоном „Галактіон Чіпка".

Від травня, 1924 р. до вересня, 1939 р. — в „Ділі", а від 15 липня, 1951 р. до 15. липня, 1953 р. — в „Свободі".

„Діло" і „Свобода"...

Два найстарші наші часописи, два філяри по двох боках океану, що на них у великій мірі спочивало склепіння українського життя. І надаремне якийсь темняк плюнув у бік „Свободи", з нагоди її ювілею, що нібито вона не має заслуг. Так само надаремне ще колись може плюне і в бік „Діла", коли воно відновиться і обходитиме ювілей.

Але не про „Діло" й „Свободу" сьогодні моє слово, а таки про себе.

Отже: 1600...

Різно бувало. Бувало хвалили, бувало ганили, а буває, що й не знають.

Думаю, що як умру, то хто зна, чи Лука Луців не напише діялогу з моїм духом і — не похвалить.

Мав я за свойого фейлетоністичного життя багато більше приємного, як прикрого.

Приємне: товариська атмосфера в „Ділі", популярність, одверта критика.

Прикре: анонімі, злосливість геніїв і друкарські чортики.

Атмосфера давала мені змогу писати 10 фейлетонів місячно, популярність дозволяла на підвишку платні.

Анонімі кидав я, звичайно, до коша, тільки дурніші використовував.

Друкарських чортиків майже ніколи не спростовував, бо боявся, щоб не вийшло так, як з тією королівською короною... Стояло в газеті:

„Королеві поклали на голову ворону".

Другої днини появилося спростування:

„Вчора трапився в нас друкарський чортик. Було надруковано: „Королеві поклали на голову ворону", всім ясно, що має бути: не ворону, а корову".

А ще за день:

„В нашому спростуванні трапився знову чортик: замість слова „ворону" стояло „корову", а тимчасом має бути так: „Королеві поклали на голову борону"!...

В давніших роках не тяжко було мені писати про дівчата, парки, зітхання, солов'їв і т. п. аполітичні речі. Ніхто не дивувався, бо знав мій вік, а багато навіть цікавилося „з ким". Але де-далі зникали парки і т. д., хіба десь-колись — і то в третій особі.

Тут, на вільній землі Вашінґтона, я ніразу не поважився описувати хочби й дуже невинну зустрічку в Сентрал Парку, чи в іншім „клойстері".

Ніяково було признаватися, а подруге романтизм перейшов на — ревматизм.

Життя в Америці (українського походження!) багато вужче як життя в старім краю, а навіть — як життя в Галичині, а може й на Буковині.

До того тут є неодне „табу", що його, борони Господи і всі святі небесні, хоч би й легенько рушити.

Така вже поведенція на вільній... і т. д.

Мав я ще охоту написати пару фейлетонів, що аж просяться на світ.

Один зачинався б молитвою: „Боже, давай нам менше геніїв, а більше талантів, менше добряг, а більше жертводавців, менше патріотів, а більше характерів".

Другий був би про мову і правопис (Володимир Дорошенко й Федір Дудко скажуть: шкода, Василь Чапленко: Богу дякувати!)

Третій — про скункса, таке мале, прикровонне звірятко, що останніми часами почало дуже сильно розмножуватися.

Але хай там!...

Парне нюйоркське літо настроює мене на згідливий тон, перо тяжить як участь у засіданнях, а голова шумить як опозиція з У. К. К.

Дякую Редакції „Свободи" за уважливість, Прихильникам за вибачливість, а П. Т. Неприхильникам за терпеливість.

Їду на вакації.

І то — на досить довгі!

Галактіон Чіпка.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Амстердам, Н. Й.

Маніфестація з приводу голоду на Україні.

Дня 24 травня ц. р. наш Відділ улаштував при співпраці діючих на терені організацій та активних в громадянському житті осіб, велику маніфестацію, присвячену 20. річчю голоду в Україні. На маніфестацію запрошено представників американської адміністрації, з яких 3 виступили з окремими промовами.

Маніфестацію відкрив короткою промовою англійською мовою та представив американських гостей голова Відділу п. Петро Беджіс. Як перший представник, говорив повітовий суддя п. Чандлер С. Найт.

Другий американський бесідник, ассемблімен п. Дональд Л. Комбел, говорив про різницю поміж українцями і москалями, а довше задержався над справою чистки американського вчительства від комунізму в нюйоркьслім стейті.

Третій американський бесідник, міський суддя п. Френсис Коллінс, говорив про американські вольності та совєтську тиранію.

З українського боку англійською мовою виступив п. Чучман.

Глибоку змістом промову українською мовою виголосив д-р Тарас Антонович. В своїй промові бесідник в першій мірі яскраво накреслов політичні причини запляновaного Кремлем голоду в Україні, а в дальшій черзі змалював поодинокі картини перебігу цього злочину та закликав приявних, і всю українську спільноту, як живих свідків нечуваного в історії людства цього ганебного злочину, не лиш протестувати перед вільним світом, але і домагатись, щоб злочинний Кремль був поставлений під суд.

Ярослав Почапський відчитав резолюції в українській мові, які ухвалено через акламацію.

Маніфестацію розпочато американським гимном, який відспівала п. Якимишин Параня при акомпаніяменті п. Лідії Долинської, а закінчено українським гимном: „Не пора", який відспівала ціла заля.

Про цю маніфестацію було дві статті в міській пресі, а саме — „Амстердам Івнінг Рекорд", перша стаття про дату і ціль маніфестації, а друга — про сам перебіг.

Присутніх на маніфестації около 400 осіб української національности.

Чистий дохід в суммі 35 долярів переказано до Централі Українського Конґресового Комітету на залишенців в Европі.

Приявний.

Клівленд, Огайо

Наради Відділів УНС.

Організаційні наради відділів УНСоюзу відбулися в неділю, 26 квітня о годині 3 по обіді. На зборах були майже всі відділові урядники. Головний радний Д. Шмаґала відкрив збори і подав до відома, що дня 4 липня буде офіціяльне відкриття Союзівки та просив, щоби якнайбільше відділових урядників і членів УНСоюзу з Клівленду і стейту Огайо взяли участь в тому святі.

Дальше приступлено до справи передконвенційної кампанії в організації нових членів. Радний Шмаґала закликав всіх відділових урядників, щоби старалися приєднати якнайбільше членів. По короткій дискусії всі урядники обіцяли взятись до праці в тій ділянці.

Чергова справа відносилася до Союзового Дня, але тому, що було дуже мало позамісцевих урядників і неможливо було справи вирішити, її, по короткій дискусії, на внесок Григорія Степаника, піддержаний п. Секутою, відложено, доручаючи радному Шмаґалі і містопредсідниці Жеребняк, щоби вони порозумілись з позамісцевими відділовими урядниками, в цій справі і скликали ще одні збори.

Григорій Кісіль, секр.

ЯК ДОЇХАТИ З НЮ ЙОРКУ ДО СОЮЗІВКИ?

З усіх сторін чуємо, що наші люди найбільш турбуються доїздом до **Союзівки**, так, наче б **Союзівка** лежала за сьоми ріками й сьоми горами і наче б треба довгих приготувань та — щонайменше — власного авта чи аероплями, щоби дістатися туди. Тимчасом, це не є пуста реклама, що **всі дороги ведуть до Союзівки**, а ствердження дійсної правди. Подаємо **найпростішу і найлекшу** дорогу та й найдешевшу до Союзівки з Ню Йорку.

Виїзд із Ню Йорку New York Port Authority Bus Terminal 41-а вул. і 8-ма Евеню, один блок від Таймс Скверу (41st St., & 8th Ave). Автобусова лінія Inter-City Transport Co., віконця каси 19-23, від'їзд з долішнього перону, двері ч. 29. (lower level gate 29). Розклад їзди:

Від'їзд з Ню Йорку:
6.45 ранку
10:30
3.30 по пол.
6.30

Приїзд до зупинки Кергонксон (Kerhonkson):
9.50
1.40
6.35
9.35

Містечко — автобусова зупинка — **Кергонксон** — лежить 2 милі від **Союзівки**. Таксівка (тексі) відтіль до **Союзівки** коштує лише **50 сот.** від особи, кілька хвилин їзди.

Від'їзд із Кергонксон:
11.15 перед пол.
3.00
8.00 веч.

Приїзд до Ню Йорку:
2.35
6.20
11.20

Ціна квитка в обидві сторони (Round Trip) коштує **$6.56.** Можна їхати теж до містечка (автобусова зупинка) **Елленвіл (Ellenville)** віддаленого **від Союзівки** коло 4 милі, дві зупинки перед Кергонксон. Доїхати туди можна **або цією самою** лінією **Inter-City** Transportation Co., **або другою** лінією автобусів **Short Line System, також із станції при 8-ій Евеню і 41-ій вул.**, віконце каси 5-8, від'їзд з долішнього перону ч. 36. Розклад їзди:

Від'їзд із Ню Йорку:
10.40 перед пол.
2.30 по пол.

Приїзд до Елленвіл:
2.30 по пол.
5.30

Від'їзд із Елленвіл:
3.25 по пол.

Приїзд до Ню Йорку:
7.10 веч.

Увага; Мешканцям дільниці **Бронкс в Ню Йорку вигідніше їхати лінією Short Line System до Елленвіл**, бо автобуси цієї лінії зупиняються у Бронксі на станції при 170-ій вул. і Джером Еве. (Bob's Bus Terminal, 170 St., & Jerome Ave., як також на 181-ій вул., й Амстердам Еве. (181 St. Bus Terminal, Amsterdam Ave.). Ціна квитка в обидві сторони (з Ню Йорку до Елленвіл): **$6.04.**

ВІДГУКИ ВТЕЧІ КАП. ЦВІКЛІНСЬКОГО

Копенгаґа. — Під час перебування у тутешньому порті польського корабля „Батори", що забрав відсіль 600 прогульковців, представники місцевої данської преси й закордонні кореспонденти зголосилися на корабель, щоб перевести інтерв'ю з новим капітаном, наступником кап. Цвіклінського, що, причаливши до Англії, „вибрав волю". Новим капітаном став Тадеуш Майснер, довголітній моряк і колишній старшина на тому ж „Баторому". Зате його заступником є якийсь Пйотр Шемєль, комуніст, зовсім не-моряк, ставленик „Служби Безпєкі" (відповідник НКВД), присланий з Польщі мабуть для переведення слідства про втечу Цвіклінського, стеження за залогою та вдержування серед неї „духа льояльности". Той же Пйотр Шепєль заявив журналістам, що в Польщі офіційно невідомо нічого про втечу Цвіклінського, — ото ж певне і контрольована комуністичним режимом преса в Польщі не повідомила населення про ту подію. Капітан Майснер жалував дружини Цвіклінського, яку стріне тепер незавидна доля. Журналісти, що відвідали корабель „Батори", віднесли враження, що його залога живе тепер в атмосфері терору.

КОМУНІКАТ

Капітули пропам'ятних відзнак 1. Української Дивізії, Української Національної Армії та битви під Бродами

Капітула пропам'ятних відзнак 1. УД УНА та битви під Бродами подає до загального відома про появу відзнаки **Битви під Бродами.**

Згідно з 10-ю точкою правильника Капітули, відзнаку одержати лише її учасники, а у випадку їх смерти або пропажі без вісти, відзнаку одержує на ім'я учасника найближча родина без права ношення.

Разом з відзнакою кожному учасникові видається грамоту та дві стяжки. Одноцентиметрову стяжку можна носити на лівій вилозі цивільної блюзи, перетягнену через прорізь вилоги.

Щоб одержати відзнаку битви під Бродами, треба виповнити заяву, в якій повинні бути слідуючі дані:

1. Військовий ступінь, прізвище та ім'я. 2. Дата народження. 3. Полк. 4. Прізвище сотенного, зглядно командира полку чи окремого відділу. 5. Які одержав відзначення за участь в битві під Бродами. 6. Число відзнаки 1 УД УНА. 7. Ручителі (якими повинні бути учасники битви або члени управ станиць Братства).

Ціна відзнаки в ЗДА та Канаді 3 доляри.

Заяви, враз з належністю, висилати на адресу Капітули:

Kapitula, 49, Linden Gardens, London, W. 2, England.

Заяви в ЗДА висилати на адресу уповн. члена Капітули:

R. Dolynskyj 335 E. 6-th St. Apt. 1, New York 3, N. Y.

Після одержання заяви і належности Капітула вишле відзнаку разом з грамотою та стяжками.

За Капітулу: М. Длябоґа, голова, М. Карпинець, секретар.

Заввага для претендентів в ЗДА:

Всім претендентам на відзнаку битви під Бродами належить вислати на адресу уповн. члена Капітули в ЗДА на вказану вище адресу 4 доляри з розрахунком оплати мита та порта. Евентуальна різниця буде задиспонована за бажанням аплікантів (переказана на фонд інвалідів або звернена).

Уповн. член Капітули в ЗДА: **Р. Долинський**, пполк.

Посмертна Згадка

ГАВРИЇЛ ЯЦИШИН, член 324 від. У. Н. Союзу, помер 4. липня 1953, проживши 71 рік. Покійний родився 1881 р. в Грималові, пов. Скалат, Зах. Україна. До УНС вступив 1935 р. Був примірним членом УН Союзу. Похорон відбувся 8-го липня ц. р. о год. 8:30 A.M. —В. И. П.!

І. Струк, секр.

ТАРЗАН, ч. 3103. Помічна рука.

WITHOUT A GLANCE AT THE LEDGE WHERE TARZAN AND AMRA LAY CONCEALED, PAIGE WAVED A NONCHALANT FAREWELL AS HE WAS LED FROM THE CAVE.

Не поглянувши на виступ, де Тарзан і Амра лежали сховані, Пейдж байдуже махнув рукою на прощання, коли його виводили з печери.

3103

"WE WILL NOT SEE WALTER PAIGE AGAIN, TARZAN," AMRA SAID SOFTLY. "AFTER THE SACRIFICIAL CEREMONY HE WILL BE CAST INTO THE POOL TO MA-AMU!"

„Ми не побачимо вже Волтера Пейджа, Тарзане", тихо сказала Амра. „Після жертовного обряду, його кинуть до ставу для Ма-аму".

"THE CEREMONY WILL LIKELY BE LONG," TARZAN VENTURED. "WE MAY YET SAVE HIM. JUMP, KROOG. I'LL GIVE YOU A HAND."

„Правдоподібно обряд триватиме довго", зарискував Тарзан. „Ми ще зможемо його врятувати. Скачи, Круже, даю тобі руку".

KROOG STEPPED BACK, WADDLED FORWARD AT SURPRISING SPEED AND, EXTENDING A LONG ARM, LEAPED UPWARD.

Круґ відійшов назад, розігнався з несподіваною швидкістю і, протягаючи довге рам'я, скочив вгору.